

Тыва дыл кичээлинге

**аңгы- аңгы
хевирлерлиг
оюннарны
ажыглаары**

«Чангыс сөстөн хөй сөстөрни тывар»

- Чогаалчы – ал, аал, аалчы, чолаачы, чыл, Чылаа, чол, чаал, лаа, ачы, чал, чаг, чогаал, ала.

Ужук бурузунден чаа сөстөр тургузар

- Ч-чарын
- А-арын
- Р-Роман
- А-авай
- Ш-шулун

Үжүк бүрүзүнгө чагы сөстөр тывар

- | | | | | |
|-------|-----|------|-----|-----|
| ● Б | А | Ш | К | Ы |
| ● Баш | ава | шуру | көк | ыры |
| ● Бут | ары | шала | кат | ыт |
| ● Боо | ан | шо | каш | ыш |

Аай - дедир адаарга чангыс ол-ла сөс

Ала, көк, шиш, сес, ийи, сөс, тут, шаш, кудук, карак.

Эгезинде, тончузунде «**К**» – деп ужук кирген сөстөр чогаадыр:

Көк, кудурук, колдук, кастык, көстук, кергиек, калгак, калбак, карак, кирбик, курзук, кулак, кургуяк.

Дараазында сөстөрдөн сөстөр тургузар.

- Шала, баг – баглааш
- Кат, баш – баштак
- Ун, сол – солун
- Ай, баг – багай
- Ук, ор – орук
- Ас, ма – маас

Оюн: «Илчирбе»

- Авам – мал – лама – акым – мен –
ном – моол – лаа – аңчы – ыры...

Долгандыр турар бойдус - биле тыва дылдың харылзаазын деңнеп өөредиринге тест.

- Бо мөөгү бе, кат бе?
а) мөөгү; б) кат.
- Бо чуу деп кат-тыр?
а) чыжыргана; б) кызыл-кат.
- Ол кайда өзүп турарыл?
а)аргада; б) ховуда.
- Чыжыргананын өнү кандыгыл?
а)сарыг; б) кызыл; в) көк.
- Даштыкы хевири кандыгыл?
а)борбак; б) калбак.



Ону чиир бе, чивес бе?

а)чиир; б)чивес.

Чыжырганын ажыы чул?

а)эм унуш; б) хоралыг унуш.

Ооң амданы кандыгыл?

а) чигирзиг; б) ажыг.

Каттың сывы кандыгыл?

а)тенниг; б)калбак бурулуг.

Катты канчаар ужурлуг бис?

а) камгалаар; б) төтчеглээр

Синквейн

- Башкы
- Чогаадыкчы, сагынгыр, тывынгыр.
- Өөредир, чагыыр, деткиир.
- Башкы сөзу үнелиг.
- Сылдыс.
- Өөреникчи
- Чаптанчыг, дыннангыр.
- Өттүнүүчел, өөрениичел.
- Школага эки өөренир,
- Салгакчы.

- **Ном**
- Солун, чаа.
- Сонуургаар, номчуур.
- Эртемнерниң үнер дөзу.
- Эртем.

- **Демир –ужук**
- Көк, кара, кызыл
- Бижиир, чуруур, шыяр.
- Демир-үжүүң шын тут!
- Эдилел.

- **Суг**
- Арыг, кылагар
- Эштир, чунар, шымныр.
- Сугну хирлендирип болбас!
- Эртине.

- **Чем**
- Амданныг, чиксенчиг
- Ижер, чиир, белеткээр.
- Эртенги чемни ыяп-ла чиир.
- Кадыкшыл.

- **Орук**
- Узун, кыска
- Чоруур, кылаштаар.
- Орукка чорааш далашпас
- Каалама.
- **Орун**
- Чылыг, чымчак
- Удуур, дыштаныр.
- Эртенниң-не орнун эдер.
- Таамчырал.

АЪТ

- Чүгүрүк, ылгын
- Саяктаар, челер.
- Тыва кижии аътка ынак
- Хөлге.